

Наталія РАДКОВЕЦЬ

**РАНЬОКРЕЙДОВИЙ БЕЗКИСНЕВИЙ СЕДИМЕНТОГЕНЕЗ У  
МЕЖАХ КАРПАТСЬКОГО СЕГМЕНТУ МЕЗОТЕТИСУ**

Інститут геології і геохімії горючих копалин НАН України, м. Львів,  
e-mail: radkov\_n@ukr.net

Глобальна барем-альбська безкиснева подія в Світовому океані спричинила нагромадження збагачених розсіяною речовиною відкладів цього віку в межах Карпатського сегменту океану Тетис. Потужний шар кисневого мінімуму контролював формування широкого спектру фацій від мілководних шельфових відкладів до глибоководних дистальних частин підводних конусів виносу.

Геохімічні та петрографічні дослідження порід показали, що органічна речовина барем-аптських порід автохтону Карпат є в основному наземного походження, в той час як флішові відклади спаської і шипотської світ вміщують суміш органічної речовини наземного і морського походження. Порівняння двох одновікових товщ, седиментація яких відбувалася в істотно різних частинах одного і того ж седиментаційного басейну дозволяє оцінити вплив різних седиментологічних факторів на формування осадових товщ, збагачених розсіяною органічною речовиною. Платформові відклади автохтону Карпат нагромаджувались в межах шельфу, в той час, як флішові відклади шипотської і спаської світ формувались в результаті дії гравітаційних потоків, що скидали теригенний матеріал до підніжжя континентального схилу. Отже, дві досліджені осадові товщі є суттєво відмінними за своєю природою. Різними є тектонічні і батиметричні умови осадонагромадження. Якщо шельфові осади відкладались на глибинах, що не перевищували перші сотні метрів, то батиметричні умови континентального підніжжя передбачають глибини, що відповідають першим тисячам метрів. Відповідно відрізняється і потужність цих двох товщ, яка відповідає їх тектонічній природі. Флішові відклади багаторазово перевищують за потужністю одновікові платформові. Суттєвими є і літологічні відмінності між флішовими ритмами з градаційною верстуватістю шипотської і спаської світ та нормальними шельфовими осадами платформи. Однак, дві важливі спільні риси, а саме їх вікова кореляція і збагаченість розсіяною органічною речовиною роблять їх порівняння важливим для розуміння умов седиментації в межах Карпатської континентальної країни Тетису.

Оскільки в крейдовий період верхня границя шару кисневого мінімуму існувала на глибинах близько 300 м, ефективно збагачення осадів органічною речовиною відбувалося саме з цієї глибини. У період потужної крейдової трансгресії глибини в районі бровки шельфу суттєво перевищували сучасні, а отже і зона кисневого мінімуму очевидно охоплювала значну частину зовнішнього шельфу. В зв'язку з цим є підстави передбачати знаходження в межах значної частини зовнішнього палеошельфу Карпатської частини континентальної країни океану Тетис, що знаходиться зараз під насупом Карпат, осадових товщ барем-альбського віку, що збагачені органічною речовиною морського та континентального походження, а це в свою чергу говорить про можливість розвитку там потенційно нафтогенеруючих товщ.